STORTINGET

Representantforslag 35 S

(2026–2027)

fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Erling Sande og Bjørn Arild Gram

Dokument 8:35 S (2026–2027)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Bent-Joacim Bentzen, Erling Sande og Bjørn Arild Gram om en mer forutsigbar og åpen budsjettering av politiet basert på reelle behov

Til Stortinget

Bakgrunn

Politiet er de siste årene tilført i overkant av 5,5 mrd. kroner – en økning på om lag 30 pst. siden regjeringsskiftet i 2021. Allikevel opplever ansatte og ledere i politiet dårligere økonomi og kutt i driften lokalt. Fra ansatte i politiet er det påpekt en for svak kobling mellom behov, årsverk og resultater. Riksrevisjonen har kommet med kritikk mot politiets evne til å løse samfunnsoppdraget. Fra både faglig og politisk hold oppleves det å være en stor avstand mellom politiske føringer og realitetene ute i de geografiske enhetene. Dette skaper mistillit begge veier.

Forslagsstillerne mener dagens budsjettstyring er lite transparent, gir dårlig forutsigbarhet og skaper usikkerhet om ressurssettingen av politiet. Dette svekker den politiske styringskraften og er oppskriften på sentralisering og unødvendig byråkrati i beslutningsprosessene knyttet til hvordan tildelte rammer skal fordeles nedover i politiet, da fullmaktene til dette i sin helhet er lagt til politidirektøren.

I Senterpartiets tid i regjering ble det tatt et viktig grep ved å skille ut Politidirektoratet (POD) på eget kapittel i budsjettet. Dette har dessverre nåværende regjering reversert. Forslagsstillerne mener dette svekker muligheten for å synliggjøre politiske prioriteringer og forventninger til politiet og i sin tur hvordan dette følges opp i etaten. Sittende statsråd understreker at regjeringen kun styrer på resultater og effektmål, og ønsker mindre detaljstyring. En utfordring med målstyring er at det som måles, også er det som teller og gir uttelling, når det gjelder prioritering i styringen og tildeling av midler i den daglige driften. Et eksempel er forebygging, som er politiets hovedstrategi. Allikevel går kun en liten del, om lag 3 pst. av driftskostnadene, til forebyggende arbeid. Til sammenligning går om lag 4,6 pst. til økonomi og virksomhetsstyring, ifølge Politiets Fellesforbund. Forslagsstillerne mener dagens system bygger på målstyring uten nødvendig kraft, der politiet styres etter effektmål uten et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å kunne avgjøre konkret hva som gir effekt.

Forslagsstillerne merker seg at det fra ansatte og tillitsvalgte er reist kritikk mot at dagens budsjettmodell er basert på historiske tildelinger, og at det ikke i tilstrekkelig grad tas hensyn til de faktiske behovene. Manglende sammenheng mellom årsverk, arbeidet som utføres, og resultater gjør det krevende å styre budsjettet. Slik forslagsstillerne ser det, har gjeldende etatsstyring ført til at POD har est ut på bekostning av politisk styring. Lukket fordeling av midler fra POD til politidistriktene fører til intern dragkamp, der strukturgrep brukes til å saldere budsjettene. Forslagsstillerne mener at manglende åpenhet om hva som ligger til grunn for fordelingen av budsjetter internt i politiet, er et demokratisk problem. Forslagsstillerne tar til orde for en ny budsjettmodell kombinert med overføring av myndighet fra POD til politidistrikter, særorgan og andre enheter, ved at tildelingen til disse fremkommer i bevilgningene i de årlige budsjettildelingene. Dette vil være tilsvarende budsjettstrukturen i flere andre departement, der

fordelingen av bevilgningene til de underliggende enhetene er direkte synliggjort.

Det oppleves også som utfordrende at budsjettet ferdigbehandles i etaten flere måneder etter at statsbudsjettet er vedtatt. Det vil si at mye av budsjettåret har gått før ledere og ansatte vet hvilke rammer som gjelder for året. Forslagsstillerne mener dette er en ineffektiv og uholdbar situasjon rigget for konflikt. Slik forslagsstillerne oppfatter det, bidrar dagens budsjettstyring til mangelfull informasjonsflyt oppover i systemet til politisk nivå.

I politiets effektiviseringsplan for 2026 og 2027 er etaten pålagt å utarbeide effektiviseringstiltak for å skape handlingsrom i egne budsjetter. Politidistriktene blir eksplisitt bedt om å vurdere antall politikontor og andre strukturtiltak. Forslagsstillerne er kjent med at flere politidistrikt allerede har varslet nedbemanning som følge av den økonomiske situasjonen. I tillegg foreligger det konkrete planer om avvikling av politikontor i Vest politidistrikt og sammenslåing av geografiske enheter og sentralisering av ledelsesfunksjoner i Innlandet politidistrikt. Flere av de nye politikontorene har svært begrenset åpningstid og ingen krav til oppmøtested lokalt. Forslagsstillerne er bekymret for at nye effektiviseringskrav i budsjettforslaget for 2027 vil forsterke denne situasjonen og i sum gjennomføre en stille sentralisering av politiet uten at dette er debattert og vedtatt politisk.

Budsjettering av etaten har som kjent vært en vedvarende utfordring over mange år og under skiftende regjeringer. Selv om det politisk ikke er enighet om alle prioriteringer, mener forslagsstillerne at en bør kunne enes om behovet for et bedre beslutningsgrunnlag og transparens. Med dagens kriminalitetsbilde og sikkerhetspolitiske situasjon må man sikre at storting og regjering har en omforent situasjonsforståelse og en finansieringsmodell som bedre ivaretar behovet for økonomisk og demokratisk kontroll av ressursbruken i alle ledd. Forslagsstillerne mener dette er nødvendig for å få til en mer riktig ressurssetting, slik at politiet settes i stand til å løse kjerneoppgaver og sikre tilstedeværelsen over hele landet.

Forslagsstillerne mener det er forskjell på å ha en armlengdes avstand fra detaljene og å abdisere politisk. Dette representantforslaget er ikke et forsøk på å politisk detaljstyre den operative virksomheten, men på å sikre større åpenhet og mulighet til å budsjettere riktigere basert på faktiske behov og en nødvendig kontroll med fellesskapets midler. Dette vil gi et bedre grunnlag for å foreta nødvendige prioriteringer og strategiske beslutninger. Med en ny budsjettmodell som vil redusere byråkratiet i økonomistyringen, kan kapasitet frigjøres og kanaliseres til økt politikraft. Forslagsstillerne mener derfor at det i forbindelse med arbeidet med en langtidsplan for politiet og den kommende oppfølgingen av Politirolleutvalgets arbeid også bør innføres en ny budsjettmodell for politiet.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

forslag:

1. Stortinget ber regjeringen innføre en ny budsjettmodell for politiet som sikrer større åpenhet og demokratisk kontroll med budsjetterte midler. En ny budsjettmodell skal bygge på oppdaterte behovsanalyser og synliggjøre bevilgningene til Politidirektoratet, de enkelte politidistriktene, særorgan og underliggende enheter. Omleggingen skal ivareta behovet for en raskere effektuering av tildelingen etter at Stortinget har vedtatt statsbudsjettet, og bidra til å redusere byråkratiet i økonomistyringen.
2. Stortinget ber regjeringen flytte mer myndighet fra Politidirektoratet til de regionale og lokale enhetene i politiet og rapportere tilbake til Stortinget om dette innen fremleggelsen av statsbudsjettet for 2028.

3. november 2026

Bent-Joacim Bentzen **Erling Sande** **Bjørn Arild Gram**

Svanemerketrykksak, 2041 0654 Trykk og layout: Stortingets administrasjon